

* *Časopis lékařů českých pro lékaře, ranhojče a lékárníky.* Tako se zove nov časopis zdravnišk v českem jeziku, ki je v Pragi začel izhajati pod vredništvom dr. J. Podlipskega in dr. Bog. Eiselta in po pošti za pol leta velja 3 gold. 18 kr. — Obsežek 1. lista nam kaže, da ta novi časnik bode postopal pot učenega zdravilstva, ranocelstva in apotekarstva, ne boječ se, da bi slovenski jezik bil nesposoben za visokoučene znanstvene razprave. Bratje naši Čehi so res pravi korenjaki; vse razdelke véd in umetnost objemajo s svojim maternim jezikom in naj protivniki njih še tako lajajo nad njimi, nič jih to ne moti; neprenehoma delajo za svoj narod v jeziku narodovem. Nova priča nam je ta novi časnik, pa tudi nam lep izgled. Al kdaj bo pri nas na Jugoslavenskem nastopila ta dôba? Tada je, mislimo, kadar bojo časniki in knjige kupcov našle dovolj; v to pa nam je pred vsem bolj zedinjenega književnega jezika treba. — Gosp. zdravnikom, ktere ne stane pretežko razumeti česki jezik, živo priporočamo omenjeni časopis.

Zastavica.

Vgani, povej svetnikovo imé dvezložne besede,
Ktero je znano močno, v zimi praznuje se god;
Druzega zloga prestavi črko pa prvo na konec,
Faro dolensko dobiš — blizo je štajarskih mej.

N-v.

Dopisi.

Na Dunaji 15. pros. M. — Franc Šuzelka, ravno tisti, čigar ime v letu 1848 zavolj njegovega prizadevanja, da bi tudi iz slovanskih dežel našega cesarstva poslancev v frankfurtski zbor spravil, po imenovanih deželah ni kaj dobro slovelo, prevdarivši med tem bolje vse okoliščine, izdaja po novem letu zanimiv tedenik „die Reform“. Zopaddata prva snopiča mnogovrstne sestavke, zlasti tudi nekatere tehtno pisane o finančah in banki. Toda mi hočemo malo postati pri teh le treh, namreč: „Novi čas“, „Narodnosti“ in pa „Kje so zavezniki avstrijskega cesarstva“.

„Mi, rod sedanji — dokazuje s prvim — živimo v silno imenitni prestopni dôbi, v dôbi prestopa iz starega v novi čas, v kateri imajo evropske vladarstva samo dvoje na izbor: ali pametno, mirno popravo in preuredbo ali pa silovito viharo prekucijo. Delo preosnove vsega državnega življenja od kraja do kraja težavno je in ne smemo upati, da bi mi že doživeli njegovo srečno dovršbo. „Če je delo to velikansko za vsako državo, pač bo dvakrat, trikrat težavniše za Avstrijo, kateri je treba ne le popraviti mnogo starih napak (stare dedine), ampak tudi najimenitnejšo zadevo raznih narodnosti uspešno rešiti. Z njeno osodo so sklenjene žive težnje treh jakih narodov: Nemcov, Slovanov, Italijanov, in v sredi povrh tega nosi ponosno zavest magjarske in vzbujajočo se nado rumunske narodnosti.“

V primeri k ti velikanski nalogi se skrčijo vse druge vprašanja in prazno delo je hoteti jih rešiti, dokler veliko vprašanje, zadevajoč razne narodnosti, ni končno razrešeno. Če bi na priliko z nebes prišel finančni minister, z nebeško modrostjo, ne bi mogel pomoči.“

„Avstrija — pravi dalje — naj dá enkrat slovó malo-dušni politiki odlašanja in časnega prelaganja, politiki čakajoči stanovitno otetbo in ozdravo od srečnega naključja ali čudeža božjega, in razumevši preimenitnost narodnosti naj se kakor vodnica postavi na čelo narodnim težnjam, naj se izkaže hranivko in branivko narodnosti, in razvivši bandero narodnosti si more zopet v svesti zmage in slave biti. „Ljubezen raznih narodov je neusahljiv vir moči in veljave za Avstrijo, zavist in sovraštvo narodov pa grêbe ji grob.“

„Cesarski manifest, samo petdeset vrstic dolg, ki bi enkrat za vselej storil konec politiki nezaupa in malosrčnosti in želje narodov po lastnem življenju in razvoju za

pravične spoznal in očitno spolnil, ne ustavlja se sploh temu, kar novi čas z nepremagljivo silo zahteva — in vse strani, vse pokrajine širocega cesarstva razlegale bi se od preglasnega veselja, in bogati zakladi bi se odprli in velikanske moči bi se ponudile na službo, — in še bi se s ponosno nado moglo reči: Naprej! mogočna Avstrija!“

Pač res. Sedanjega neprijetnega stanú, v katerem vidimo državo, po velikem je krivo to, da je podoba, kakor če bi ministerstvo ne pretehtalo dostojno ne imenitnosti, ki jo ima narodnost, ne potrebe, v narodnih rečeh mnogo popraviti. Ako bi minister Schmerling bil s tisto resnobo, s katero se je pravilo narodne enakopravnosti v ustavah od leta 1848 in 1849 trdilo in oznanovalo, in s tisto gorečnostjo, s katero je — da se le en primér navede — on sam leta 1849 sestavo juridično-politične terminologije za avstrijske Slované in ustanovitev mnogojezične predstavljavnice državnih postav podpiral in krepko pospeševal, precí o nastopu svoje visoke službe izrekel in razglasil za svojo največo nalogo, pred vsem drugim narodne rane raznih dežel zaceliti, in po ti obljubi nemudoma, kjer bi na to stran treba bilo, preuredil celo mašino državnega upravnstva, — ko nasproti ustava od 26. febr. o enakopravnosti narodov molči in je ministerstvo želje, gledé na toliko resničnih napak, tako očitno v državnem zboru izrečene, nekako satirično odbijalo in od izrek in nasvetov ustavno izbranih zastopnikov ljudstva apeliralo na udeleženo birokracijo (judices in propria causa) — ako bi se bilo, pravim, zgodilo uno in ne to, — kdo ve, ali bi reči danes ne stale drugače, ali bi se bil v raznih deželah zaslišal s tako silo glas vpijoč po tisti na historično podlago postavljeni autonomii, ktere se vlada tako močno boji?

V spisu o „Narodnostih“ morda je Šuzelka pravo zadel rekoč, da bi se Čehom in Magjarom bilo huje godilo, če ne bi pod avstrijskim žezlom bili; kar pa govori od nekega mučeništva, ktero so do leta 1848 pred vsemi drugimi narodi v Avstrii ravno Nemci trpeli, ta je se ve da skozi in skozi bôsa, in dovelj bo, če pokažemo nasledke tega samozvanega mučeništva, po katerih je povsod v Avstrii Nemeč ali Ponemčenec bil gospod, dokler Slovanu kakor takemu iz znanih vzrokov ni ostalo kakor kmetovsko ali drugo teže in niže delo.

Vendar smo našli tudi v tem sestavku zlato zrno resnice v sledečih vrsticah:

„Res zanemarjani doslej so bili južni Slovani po deželah nemški zavezi prišetih in sploh po vsem našem primorju. Ali to zanemarjenje je treba pripisovati največ temu, da ti narodi niso doslej dosti očitnega znamenja dajali od sebe, da so in biti hočejo živi. Ni se tedaj čuditi, da je pri takem molčanji vlada samo na svoje potrebe gledala, ne vprašaje po tem, kako da bi se izobrazili ti narodi, ampak samo po tem, koliko vojakov in davkov utegnejo dati. Toda sedaj so tudi oni zbudili se in kdo bi predrznil tajiti, da te krepke z obilim umom in čvrstim telesom obdarovane narode utegne čakati lepa prihodnost.“

V tretjem sestavku: „Kje ima Avstrija svoje zavez-nike“, izpričavši, da jih nima ne v Rimu, ne v Anglii, Prusii, Rusii, Francii in Italii *), svetuje tako: „S svojimi narodi naj se Avstrija umiri in sprijatelji, in treba ji ne bo nikake druge zaveze. Cesar avstrijski je sam sebi najbolji in najmočnejši zaveznik po kronah, ki mu kinčijo glavo, in po zvestobi in udanosti narodov te krone čislajočih.“ Na koncu še pridaje sledečo opombo: „Po južnih deželah stran Donave in Save čakajo krepki kristjanski narodi že

*) „Zedinjena Italija — pravi — ne bi se nikdar z dosego Rima in Benečije zadovoljila, marveč bi koj lakomno roko stegnila po Trstu, Istri in Dalmacii“. Res je to! ravno za to tudi jezikovno ne morem zapopasti, kako more komu (kakor se godi) zgolj slovanska politika dopustiti željo, da bi se taka zedinjena mogočna italijanska država kdaj rodila in utrdila.

poldrugo stoletje podpornika in odrešenika, in niso oni krivi, če pomoči iskaje, morajo svoj pogled prek Avstrije sosedne celó na daljno Rusijo obračati. Čemu stoji Avstrija vsigdar na strani Turčina proti kristjanom, sklepaže zavezo z mertvim in nagnjitim truplom raje kakor s čvrstim, živim telesom!“

Naj bi možje, katerim Njih Veličanstvo izročuje kormilo državne ladije avstrijske, ne prezirali enakih glasov, ki se slišijo od vseh tistih strani, ktere resnično želijo, da se izkoplje Avstrija iz zadreg, in se skaže ravnopravnost tudi tistim narodom, kateri ne nameravajo Avstrije razrušiti, marveč Avstrijo še le ustvariti, ako bi je ne bilo!

Iz slovenskega Štajarja 14. pros. — Š. — Nekaj za odgovor tistim zijakom, kateri po „Tagespošti“ svetu naznanjajo, da stanovniki naših milih slovenskih goríc hočejo vse nemško imeti v uradnijah in v šolah. — Ni še dolgo, da je bila pogaja s srenjami pri okrajni gosposki sv. Lenarta v slov. Goricah zavoljo davka od vina in mesa, in prišel je za to reč pooblasten gospod od državne dnarnice, ki ni umel slovenski. Eni zmed županov, kateri nočejo zatajevati svoje matere, so zlo nejevoljni bili in so zraven v lice povedali nemškemu gospodu, da hočejo imeti takega od vlade poslanega, kateri razume njih, in oni njega. „Mi vas, vi pa nas ne zastopite, kaka bi bila ta pogaja!“; tako in brez uspeha se je vrnil Nemeec domú. Prišel je po tem drug gospod, Slovenec v besedi in resnici, in pogodba je bila dognana. Že iz te male prigodbe, ki mu jo je neki župan sam povedal, se lahko presodi, koliko resnice v sebi imajo une prošnje po „Tagespošti“ razglašene, da ljudstvo v slov. Goricah hoče vse nemško imeti! — Še nekaj veselega. Dobili smo nedavno v šentlenartski trg novega biležnika (notara), iskrenega Slovenca, vernega sina do svoje mile matere. Močen steber nam bo proti viharju nemškutarskemu. Že je požrl marsikako grenko od nasprotnikov pravične naše reči; al vemo, da ga to potrlo ne bode. Pravica bo slednjič vendar le zmagala, in trdno zaupamo v Boga in Cesarja, da prišli bodo veselejši časi. Ako bi le vsem resna volja bila, kmali bi se vse vravnalo; nehale bi vse bridke tožbe. Tako je odgovoril naš novi gosp. biležnik nekterim, ki vse štiri stavljajo proti napredovanju in poštenemu prizadevanju o reči slovenski. „Trojnega vam manjka — je djal — prvič: resnične volje; drugič: resnične volje; in tretjič: resnične volje! Ako bi to imeli, bi vse prav bilo“. To je pač živa resnica, ki se tajiti ne dá. Ako bi oni uradniki, ki niso izurjeni v slovenščini, le res voljo imeli, se enmalo vežbati (vaditi) v nji, bi ne sovražili več naše reči, marveč ljubili in spoštovali bi jo. — Bodi nam tedaj pozdravljen, ljubi domoljub gosp. Knez! brani naše pravo z besedo in peresom; ne boj se protivnikov; ako je cesar in postava za nas, kaj nam morejo vrtoglavci, ako branimo postavno narodnost našo? Hvaležni nam bodo potomci naši, katerim je skranjena boljša bodočnost — al mi jim jo moramo pripraviti.

Iz Trsta. (Čeravno pijanec, vendar v zlate bukve ž njim!) Vidil sem danes pripeljati se v bližnjo selo zlo nadelanega voznika z bornim svojim kljusetom. Podá se sopet v oštarijo, konjiček ubogi pa po navadi pijanca zunaj na cesti tobak pije. Živinica, tega stanja sita, večkrat izpred hiše izdirja. Voznik vsakrat vès srdit skoči za konjem, se grozi, kakor da bi hotel konja grozno pretepati, ga ustavi in lepo nazaj pripelje. In to je tolikrat storil, kolikorkrat se je konj v beg podal. Ali ni to za pijanca lepa lastnost, da pri vsem tem konja ni nikdar z gajžlo se dotaknil, in tudi ne jezno za ujazdo ga potegnil? Kar nas je bilo okoli njega, smo se čudili, in vprašaje ga, zakaj da se konja ne dotakne (bil je Lah Napolitan), odgovori nam: „ne kristjan ne živina se ne sme tepsti“.

Iz Čiginja v tominskem okraji 16. pros. B. L. — Žalostno prigodbo Vam imamo mile „Novice“ iz naših krajev naznaniti. Velika nesreča je naše sosede na Čiginju v volčanski fari zadela. 3. t. m. je začela vas goreti.

Glas zvoná je iz volčanske in tominske farne cerkve požar naznanjal in ljudi v pomoč klical. Ljudstvo je res privrelo iz mnogih krajev; al le malo se je dalo v tako suhem vremenu pri slamnatih strehah opraviti. Pogorelo je 9 hiš, skorej vès živež, drva in klaja; živino so večidel oteli, al kam ž njo, ker hlevov in krme več ni! Škoda se ceni na 25.000 gold. Ubogim siromakom ne ostaja družega, kakor ogledati se po milosrčnih bratih, naj bi jim radodarno roko pomolili. Obrnemo se tedaj s bridkim srcem do Vas dobrotljive „Novice“, ker ste se že večkrat v enakih primerljivejših postrežljive skazale, blagovolite tudi zdaj te nesrečnike milosti Vaših bravecov priporočiti in milih darov iz radodarnih rok nabirati. *) Vsak tudi majhen dar bojo ubogi pogorelci s hvaležnim srcem sprejeli in za svoje dobrotnike molili.

Iz Novega mesta 15. pros. * — 8. in 9. dan t. m. je široka tukajšna reka Krka čez in čez premrznila. To nam je nenavaden dogodek. Morebiti bi bila tudi kaj takošnega tukaj národna čitavnica. Al to bi bilo še večé čudo kot zamrznjena Krka. Neka gospoda sta sicer unidan o njenem osnutji besedico zinila; al sedaj je sopet vse tiho; se vé da domači jezik s pomočjo čitavnice omikovati in nevednim poptujčencem njega lepoto z besedo in pesmami svetu kazati, bi bilo greh! — Šolske razmere so letos kakor lani razun vérouka, ki se v 1., 3. in 4. gimnazijskem razredu slovenski razklada, pa tudi slovenski izprašuje; le nekteri Kočevarji se nemški učé. Slovnica Janežičeva slovenska je sploh vpeljana in tako pametno učenje domačega jezika po poti edino naravni vpeljana.

Iz Ljubljane. Po željah, ki jih je gospod pisavec v poslednjem listu razodel, naj se vse svetu odkrije, kar se je godilo, ko so mili naši bratje iz Štajarskega vredniku „Novic“ darovali prelepi spominek, ker mi Slovenci nobenih skrivnost nimamo pred svetom, podajamo danes častitim bravecom najprej nagovor, s katerim je slavni govornik štajarskih gospodov izročil vredniku krasno majoliko. Tako se je glasil:

„Visokospoštovani gospod, predragi naš rojak! Prišli smo sem od bistro tekoče Mure, od silno mogočne Drave in iz pobježja mejašnje Save, da Vam darujemo s slabim darom — znamnjem našega globokega spoštovanja in ljubezni, katero gojimo v srcih svojih do Vas, predragi rojak; zavoljo velikih trudov Vaših na slovenskem narodnem polji, — da Vam očitujemo hvaležnost za Vaše blage prizadevanja. Poklanjamo Vam častni bokal — domačo majoliko, napolnjeno z najvročejimi željami za Vaš blagor, za Vaše zdravje. Več kakor dvakrat deset let Vi marljivo poslušete na slovstvenem slovenskem polji oziraje se samo na to, kar je resnica in kar pravica. Vaš list je največ pripomogel, da so se Slovenci svoje narodnosti zavedli; Vaš list razširjuje med njimi pravo oliko, ljubezen do dragega materne jezika, in današnje darovanje Vam bode gotova tolažba, da niste se zastonj trudili. Saj k temu darilu niso samo prinašali moževi, katerim je previdnost Božja priložnost dala na večji stopnji olike stati, kakor, postavimo, služabniki besede Božje, varhi pravice in zdravja, temuč tudi pošteni pestovavci obrtnosti in rodovitnega slovenskega zemljišča. Glejte, visokospoštovani gospod, iz malega krdelea domoljubov je narastlo mogočno krdelo, in Bog daj, da bi zmirom se povikševalo in pomnoževalo!“

„Mi Vam, predragi rojak! ta dar poklanjamo, ker v Vas spoštujemo pravega slovenskega moža, kateri v vseh okoliščinah je še ostal zvest svoji domovini, zvest svojemu

*) Usmiljenje naših ljudi je že od nekdej znana lepa čednost slovenskega naroda. Prepričani smo, da se bode tudi do naših ubogih Čiginljanov iznova potrdilo. 25.000 gold. škode za malo vas je strašna škoda; naj tedaj pomaga kdor le more. Da pa darovi hitro pridejo pogorelcem v roke, naj se naravnost pošiljajo gosp. fajmoštru v Čiginjo v fari volčanski na Tominskem. Vred.

narodu, — ker v Vas spoštujemo visokoučenega slovenskega pisatelja, kateri posebno na polji kmetijskih in zdravniških nauk stoji v prednji vrsti, — ker v Vas spoštujemo zvestega avstrijskega državljana, kateri je v mirnih in nemirnih časih svoje rojake krepko in možko opominjal zvestim biti uzvišenemu svojemu avstrijskemu cesarju, kateri ljubi vse narode svojega mogočnega cesarstva z jednako ljubeznijo in želi, da bi vsi uživali pravice, ki jim jih je milost Njegova podelila. In Vaše opombe, dragi rojak, niso nikdar bile prezirane; Slovenci so v vsaki dōbi zvesti ostali preblagi hiši habsburški in hočejo tudi ostati naprej. Bog jo ohrani s posvečeno glavo vred na veke vekov! (Živila!)“

„Vam pa, predragi rojak, naj današnji dan je malo zadostilo za toliko laži in natolcevanj, ktere razširjujejo v svoji slepoti zoperniki slovenske narodnosti. Vsak pravi Slovenec jih pomiluje in jim odpušča. Vas, visokospoštovani gospod, pa naj tudi za naprej vodi, kakor dosihmal ljubezen do rodú slovenskega, do Cesarja in do Boga, in Slovenci bodo prišli do pravic po Bogu in Cesarju njim danih. In tako zakriknemo v imenu tisuč in tisuč enako mislečih Slovincov: Bog Vas živi še mnoge leta v blagor slovenskega naroda! (Živio!)“

Na nagovor ta je odgovoril dr. Bleiweis blizo tako:

„Tako sem ginjen, visokočastni, ljubeznjivi Gospodje, da težko bom z besedami razodel, kar srce moje čuti v tem slovesnem trenutku.

Kolika čast! kolika slava! — ne zaslužim je.

Kar si morem jez sam sebi prištevati, domoljubno srce le je, in pa doslednost mojega ravnanja od tistega časa noter do danes, ko sem pred 20 leti z „Novicami“ stopil pred slovanski svēt.

Res, da z „Novicami“ — malim listkom sicer — smo dognali veliko.

Al, častni Gospodje, to ni moja zasluga. Kaj bi bil jez revček sam počel brez Vas, ki Vas ravno sedaj tukaj toliko okoli mene stoji, ki ste me tako krepko podpirali na polji kmetijskem, obrtniškem, narodnem — čmu bi imena Vaše imenoval, saj jih pozna cela slovenska dežela! — kaj bi bil počel brez podpore še mnogih drugih rodoljubov, ki še delajo z nami vred za blagor domovine po vseh slovenskih okrajnah, — in pa tudi onih, ki počivajo, nam v večnem spominu, že v črnem krilu matere zemlje?

Vam pa, mili bratje štajarski, gré še prav posebna zahvala za duševno in materijalno podporo „Novic“!

Dovolite mi, da z malo besedami sežem v zgodovino „Novic“ nazaj.

Kmalí ko so prišli leta 1843 prvi listi na dan, nam je došel bratinsk pozdrav iz Radgone. Oj! kako me je razveselilo ono pismo nepozabljivega rodoljuba Antona Krempej-na! Ono pismo, ki zapisano stoji v 6. listu „Novic“, bil mi je premil glas, da štajarski Slovenci so prvi, ki hočejo stopiti v kolo vzajemnosti slovenske, — ono pismo me je nadušilo, mi je moč in pogum dalo, da sem se, oplášen nekoliko po znani nesrečni „abecedni vojski“, ki je komaj dobro potihnila, bil lotil novega pravopisa, ki nas edini sedaj s Slovani v jugu in severji, ter ga vpeljal v naše slovensko slovstvo.

Glejte, dragi mi bratje, to so Vaše zasluge. In koliko ste me podpirali, — koliko ste pisali za „Novice“, — koliko zlate rude izkopali iz žlindre zgodovinske — to vse dobro veste sami, — imena vseh rodoljubnih teh mož začevši od slavnega Vašega vladika noter doli do prostega kmetiča, so Vam kakor meni dobro znane, — imenujem Vam za to le eno ime, ime možá, ki ga s ponosom vidim danes med nami: sjajno ime Terstenjakovo! In tako je rastla ljubezen Vaša od dné do dné, v časih tihih, pa tudi v časih viharnih noter do danes, ko mi — v spominek podajata krasno majolico, napolnjeno čez in čez z ljubeznijo štajarske dežele.

Hvala, presrečna hvala Vam za to, Gospodje, ki ste se celó potrudili v mrzli zimi k meni, pokazavši s tem vroče srce svoje! Razglasite, prosim, to zahvalo vsem milim bratom, ki so Vas poslali, pa povejte jim, da kakor sem dosedaj delal za omiko in oliko našega naroda, in kakor sem se dosedaj poganjal za svete pravice njegove, tako bom delal, dokler mi Bog življenje dá, do poslednjega diha! Recite jim, da prislovico cesarjevo „Viribus unitis“ obračamo še posebno na nas Slovence, da z združeno pomočjo dosežemo to, kar tudi nam gré po volji Božji in postavi cesarjevi. V tem nas, kar nam je po ustavi dana svobodna beseda v javnih zborih deželnih in državnih, podpira kot pravi junak, ki se nobenega protinstva ne boji, naš dr. Toman, zvesti moj prijatelj, in ž njim mnogocenjeni zastopnik Slovincov Černe, — v tem nas bo podpiral domoljubni naš župan gosp. M. Ambrož, ki je kakor „Novice“ pričajo, že pisal in delal v prid domovini že takrat, ko smo še zdihovali pod jarmom absolutizma in ko je še malo malo delavcov bilo na polji domačem, — v tem nas bo podpiral, tega si moremo svesti biti, tudi naš Miroslav Vilhar, ki je domovini na čast prinesel že marsikak lep dar svoje pesniške umetnosti, — in podpirali nas bodo na očitnem odru še drugi domoljubi, kateri spoznavajo potrebe našega naroda, in pravice njegove ne kot prazno besedo, ampak kot pogoj srečne Avstrije. In tako bomo „viribus unitis“ dosegli, kar je naše, ako Bog dá in vzajemnost slovanska!

To milo Vašo majolico pa bom, dragi bratje, nastavil vselej takrat, kadar bo treba poplakniti brige in težave, katerih bomo še doživeli dosti, — iz nje mi bo teklo nadušenje in pogum za brambo narodnosti in vere naše — v vednem spominu na Vas, katerim iz globočine svojega srca zakličem: Živi Vas Bog! Živila mila nam domovina!“

Pesmica, tudi v poslednjem listu omenjena, ki jo je zložil preprosti mlinar pod naslovom: „Vošilo in darilo dr. Janezu Bleiweis-u v Ljubljani za novo leto 1862 od hvaležnih Štajarcev“, in katero so vsi pri oni slovesnosti pričujoči gosti želeli, naj se natisne v „Novicah“, se glasi tako-le:

Vsem po stari lep' navadi,
Dobro srečo Bog nam daj,
Si Slovenci voš'jo radi
Vsako leto za naprej.
Mi tud' vošmo ljub'ga zdravja
Janezu Bleiweis-u zdej,
Kter „Novice“ skupaj spravlja:
Bog Vas živi za naprej!

Kdo je prvi se sprebudil,
Pridno delati začel?
Kdo Slovence je obudil
In „Novice“ v roke vzel?
Janez Bleiweis iz Ljubljane,
Hvale vredni ta gospod!
Od njega so b'le vpeljane
Dobre misli za narod.

Tukaj Vam je zdaj poslana
Pisana majolčica,
Vsa iz srebra je skovana,
Znotraj je pozlačena.
Da se bodete spomnili
Na hvaležne Štajarce,
Kadar boste vince pili
Iz zlate majolčice.

Zdaj Slovenci lahko zvejo,
Kaj se kaj po svet' godí;
„Novice“ lepo povejo
Po razumnosti ljudi.
Le naprej! kar je mogoče,
Svitli cesar vabijo;
Več narodov mili oče
Tud Slovence ljubijo.

Kdor premisli te resnice:
Dolgo spal je naš narod,
Zbudile so ga „Novice“,
Kažejo mu pravo pot.
Obrtnija, sadjoreja,
Poljodelstvo gré naprej;
Lepo gladko se razvija
Tud slovenski jezik zdej.

Vse podpornike na svetu
Prav lepo zahval'mo zdej,
Vošimo Vam v novem letu
Srečo, zdravje za naprej.
Bog daj dosti pomočnikov
Našemu narodu še.
Le pomagajte vredniku,
Kar nam vsem potrebno je.

Podpis.

Da ne bo zamuda vaša,
Še vam bom priporočil,
Če vas kdo „Novice“ vpraša:
Kdo je pesem to zložil;
Recite: Neučen kmetič,
Blizo Teharjev domá,
Ki se piše Anton Grabič;
Lepše zložiti ne zná.

Pesem, ki jo je zložil gosp. Miroslav Vilhar in se je prva pela v „besedi“ se je glasila tako-le:

Pozdrav bratinski.

Štajarci, bratje! Dragi sinovje Jedne slovenske Svete krvi!	Štajarci, bratje! Bratje slovenski! Močno Vam bije Naše srcé!
Krepko rokó Vam Tukaj podamo; Naši prijatli, Bratje ste Vi!	To Vam trdite Sava in Drava; To Vam trdijo Naše goré!
Kdo nam bo branil Srčno ljubezen? Kdo nam bo ranil Slogo duhá?	Vest do vladarja, Vest do samsebe Iz globočine Srcé nam kipí!
Mi smo za narod! Narod je večén! Večno mu srečo Sloga le dá!	Z Vami na boje! Z Nami k zabavi! Bog naj prijatle Zveste živí!

— Na poziv c. kr. ministerstva za kupčijstvo in národno gospodarstva je naša kmetijska družba za angleško razstavo v Londonu poslala te dni na Dunaj obris poslopij, v katerih je učilnica za kmetijstvo, podkovstvo in živinozdravilstva, s popisom osnove teh šol in pa 10 šolskih knjig v slovenskem jeziku: 5 za kmetijstvo: Vertovcovo „kemijo“, Zalokarjevo „Umno gospodarstvo“, Pircov „Krajski vertnar“, Jonkev „Čbelarček“ in dr. Bleiweisovo „Rejo murbinih dreves in svilodov“, — 5 bukev pa za podkovstvo in živinozdravilstvo, namreč dr. Bleiweisov „Nauk podkovstva in kopitnih bolezin“, „Živinorejo“, „Porodoslovje“ in „Nauk za ogledovanje zaklane živine“ in pa dr. Strupi-tov „Nauk za spoznanje in ozdravljanje notranjih bolezin“.

— Pretekli četrtek je praznovala pravoznanska tukajšna družba obletnico 50letno, kar je bil občni državljanski zakonik v našem cesarstvu vpeljan. V magistratni sôbi, ktero je družtvini tajaik gosp. dr. Etb. Costa lepo okinčati dal, je pod podobo Njih Veličanstva na mizi stala podoba Tomaža Dolinarja, našega rojaka, na eni strani so ležale postavne bukve v izvirnem nemškem jeziku, na drugi pa v slovenskem jeziku. O pomembni današnje slovesnosti je govoril najpred gosp. Fritsch v nemškem jeziku in se izurjenega govornika skazal. Razložil je zgodovino državljskih postavnih bukev in nje veliko vrednost, spoznano ne le samo pri nas, temuč tudi v ptujih deželah zavolj pravega jedra, pa tudi zavolj oblike njih. Naslanjal se je nemški gosp. govornik le bolj na nemško, centralistično stran. Govor njegov je bil z veliko pohvalo sprejet. Za njim je nastopil gospod dr. Toman in govoril o ravno tem predmetu v slovenskem jeziku, pa se ločil od predgovornika svojega v mnogih točkah. V ličnem in krepkem govoru je pokazal zbrani množici ceno našega jezika. Ko bo govor natisnjen v družbinem časopisu, ga bomo celega tudi prinesli v našem listu; danes le nekatere stvari, ki smo si jih zapomnili, povemo na kratko. „Vsak narod — je rekel — ima svoj namen. Narodov namen je naloga držav. To mora zvesto spolnovati država vsaka, ako hoče se ohraniti. Tedaj mora take postave svojim narodom dajati, ki se z njih namenom slagajo. Postave se imajo vsigdar zajemati iz vira večne pravice — in iz skušnje narodov. Naše civilno pravo zasluži veliko hvalo, ker nikjer ne prezira človeške vrednosti, temveč prispoznava človeku prirojene pravice. Pravoznanci, ki so sestavljali civilno pravo, zasluži naše poslavljenje, posebno naš rojak Tomaž Dolinar, rojen 11. dec. 1760 blizo Loke na Gorenskem, umrl pa 15. febr. 1839 na Dunaji. Slava njegova doni po celem svetu. On je zadnje oestro svojo pilo na dovršeno delo državljskega zakonika na-

stavil. — Postave pa morajo tudi s človeškim izobraženjem in njegovo omiko napredovati; postava ne sme biti mrtva, temveč živa. Ona mora se lastnostimi posebnim vsakega naroda prilegati, z značajem njegovim se skladati, — in v jeziku vsakega naroda razglaševati se in izpeljevati. Prvo je duša, poslednje telo postav, — le v zvezi obéh je postava — živa. — To priznali so vsi pravoučeni dosedaj; toliko bolj se mora spoznati ta resnica pri nas, kjer velja enakopravnost narodov. Avstrija je velika družina narodov; — v nji ni jednote, je le različnost, tedaj je le zveza posamesnih udov nje moč nepremagljiva. Tedaj mora tudi o civilnem zakoniku se po tem pravilu ravnati. Potreba je tedaj, da vsak narod dobí primerne postave v svojem jeziku — in da se tudi izpeljujejo v narodnem jeziku, — sicer le vlada krivica — in se ne more doseči namen narodov, kar je prva naloga države“.

To so kratke črtice gosp. dr. Tomau-ovega govora, ki je bil s živimi slavo-klici sprejet.

H koncu je drugi tajaik gospod Kapretz bral zanimiv razgovor o kompeza cii namesto zbolelega podpredsednika žl. gosp. Strahl-a.

— V saboto in nedeljo je padlo toliko snega, da se je voznja po vseh železnicah zakasnila. Tudi po mestnih ulicah se vé da ga je bilo vse polno; al naš gosp. župan Ambrož zapustivši tudi v tem staro kopito, po katerem je veliko najetih delavcov, ki so sneg nakladali, čakalo na malo voznikov, ki so sneg odvaževali, je to reč pametno osnoval, da se prihrani mestni kasi nepotrebnih stroškov in se sneg veliko hitrejšé iz ulic spravi. Kakor iz mravljišča pridni mravljinici švigajo na vse strani, tako so z snegom obloženi vozovi križem po mestu dirjali te dni, da je voznike pot polival. Kdo jih nek podí, da tako hitro delajo? je vprašal nekdo. Vsak se sam priganja, da s svojim konjičem več zasluži. Za vsaki voz, ki si ga mora sam naložiti pa tudi sam sprazniti v Ljublanico, dobí 5 n. kr. Bolj ko je priden, tem več 5 kr. vjame; marsikter si zasluži po 2 gold. na dan. Da se vé, koliko je kdo zvozil, prejme za vsak spraznjen voz marko. Dobra ta naprava je tudi drugod posneme vredna. — Neki pošten postaren mož, ki svojo domevino ljubi, je prišel te dni k nam in nas prosil vprašati po „Novicah“ pervic: Zakaj je mestni izklicovavec premenil oklice, da sedaj po nemškem oklicu še le oklicuje v domačem jeziku, ktereга gotovo dokaj več ljudi razume kot unega? Drugič: Zakaj se v Šiški ne oklicuje celó nič, ko se vendar oklicuje po drugih soseskah okolice ljubljanske? Kar nam ni bilo povedano, tudi vediti ne moremo — je rekel. — Ko smo ravno zašli v okolico ljubljansko, naj povemo neko smešno zmoto (quid pro quo), ki se je nedavnej pripetila v Tacnu. Žandarji in gosposkini hlapci iskaje nekega vojaškega begúna pridejo ponoči ob treh v Tacen in hočejo v hišo, kjer so mislili, da bojo dobili begúna. Gospodar, misleč, da hočejo tatje se v hišo vkrasti, začne na glas klicati „pomagajte!“ da pritečejo iz sosedove hiše na pomoč. Al čudno so se gledali, ko so se spoznali. Se vé, da je bil hišni gospodar vesel, da ni bilo tatov, žandarji in pa gosposkini hlapci pa nejevoljni, da jo je v tem hrupu begún morebiti — popihal.

— Presvitli cesar je na poti iz Benetk v pondeljek popoldne po železnici prišel v Ljubljano in se po obédu odpeljal na Dunaj.

— Ker se je gosp. župan Ambrož odpovedal vodstvu na strelišču, je bila v nedeljo nova volitev, pri kateri je bil po večini glasov za vodja strelišne družbe izvoljen gospod vitez dr. Stöckel.

— Prihodnja „beseda“ v spomin Vodniku je odločena na 2. dan svečana.

— Tukajšni bukvar in založnik Laibacherce gospod Bamberg je v podeljek ponoči nagloma umrl.

— Ker so „Novice“ v lanskem 42. listu na str. 347, 348. in 349. tisti „Triesterčni“ spis: „Das Deutschthum in

Krain“, iz kterega je unidan po konduktêrju „Tagespoštenu“ v Gradcu se zléglá brošura pod ravno tem imenom, tako temeljito na zgodovinski, politični in narodni mikavnik djale, da ni ostalo ne poštene dlake na nji, so s tem tudi onemu „Deutschthumu“ zadnjo besedo rekle. Zato nam gospoda V. in Lm. ne bota za zlo vzela, da nju pretresa denemo „ad akta“. Vidili pa smo iz teh dopisov, da, kakor v Ljubljani je silil nek bukvar to brošuro ljudém in jim jo pošiljal na dom, ker v bukvarnico nihče ni prišel po njo, jo je glasoviti Teržičan, ki v Avstrii propagando dela za Frankobrod, ljudém razpošiljal brez plačila po deželi. S takim rogoviljenjem se „Deutschthum in Krain“ sam najočitniše sodi, in potem je tudi resnica, kar je „Tagespošta“ unidan pod naslovom „zmešanih reči“ (Vermischtes) svojim bravcom na mizo postavila, da „tako se je dopadel „Deutschthum“ pri nas, da so poseben iztis one brošure napravili! Res dobro je — se vé da nehoté — zadela „Tagespošta“, da je ta oklic postavila v vrsto „zmešanih“ reči, ker janičarom frankobrodskim se morajo že možgani zlo mešati, da iz svojega žepa take stroške žertujejo — Frankobrodu. Al vse njih ravnanje je zastonj. Kako stoji s tistimi neslanimi besedami, ki malo pešico mestjanov štejejo za celi narod slovenski, in kako stoji s znanjem nemškega jezika po deželi, so „Novice“ že toliko dokazov resničnih dale, da menda ni treba več onega „masla“ mesti. Pritaknemo pisatelju „Deutschthuma“ samo malo kratkočasnico iz izvirnega pisma, ki se nam je te dni izročilo; morebiti gré v V. L., da objame ondašnjo „kulturtraegerco“, ki je 1. januarja pisala neki frajliki tako-le: „Freileyn! Nun ist das Neue Jahr eingetruhen, Wo nir Ihnen allen mit Sammen Winschen Glück. Wir alle Sind ser besorgt wegen Ihrer Krankheit und Ich biet Sie Sagen Sie den Brifübertrager, wie Sie Sich befinden mit der Krankheit, Wir Quelen Sie nicht mit den Schreiben fileicht mechten Sie Sich Uberkühlen“ itd.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. Kamor koli se po Evropi sedaj ozremo, povsed kakor tudi pri nas je nekako tiho in mrtvo; nikodar ni važnih novic; časnikarji morajo segati v druge dela sveta, da donášajo svojim bravcom mikavne tvarine! Še celo francozka vlada, ki je zmiraj kaj raznega vedila na mizo politiško postaviti, sedaj molčí in se na videz le vkvarja z unanjimi zadevami. Pregovor pravi: kdor miží, ne spi; zato se tudi ni zanašali na to tiščino. — Pri nas menda ogerske zadeve dajo vladi sedaj največ opraviti, ker čedalje bolj se kaže, da prvo v Avstrii je, pomiriti vse narode, potem še le je mogoče, dnarne zadeve tako poravnati, da pridemo na bolje.

— Ministerstvo kupčijstva je po razpisu 7. t. m. zbornicam kupčijskim in obrtniškim po celem cesarstvu nalogo dalo, naj mu nasvetujejo, kaj bi bilo popraviti po njih. — Ako se pomisli, da se zavolj teh zbornic davki nakladajo deželam, naj bi zbornice odkritosrčno pred vsem napravile račun: ali so deželam in državi tudi toliko dobicka donesle kolikor so jim stroškov prizadjale.

— Dolgo se že govori, da se bo novo ministerstvo osnovalo za vojaško mornarstvo in da komodore Wüllersdorf bode minister.

— Sliši se, da dnarstveni odbor ne bo še do 4. svečana toliko svojega dela dovršil, da bi se državni zbor mogel ta dan začeti, tedaj se bo za nekoliko časa še odložil. „Ost und West“ pravi, da je ministerstvo že blizo 200 nasvetov prejelo, kako Avstrijo dnarnih zadreg rešiti.

— Zastran vradnikov, ki so na Ogorskem službo zgubili, bo te dni v ministerstvu posvêt. Blizo 5000 jih je; ali kakih 2000 jih je sopet na Ogorskem v službi, kakih 1000 pa je drugod ces. službo dobilo.

— Po vladnem prevdarku bojo vse cesarske kovnice našega cesarstva, ktere dnar kujejo, to leto za 6 milijonov gold. cekinov, za 11 milijonov srebra, za 2 milijona pa krajcarjev skovale, tedaj skupaj za 19 milijonov gold. Za nakupovanje zlata, srebra in kupra s drugimi potrebštinami vred se bo izdalo 20 milij. in 52.900 gold., za skovani dnar pa potem skupilo 20 milij. in 813.882 gold., tedaj bo čez stroške ostalo še 760.982 gold.

Iz Trsta 11. pros. Pri nas se čedalje več sliši od tatvin, tako, da je mestna županija se obrnila do deželnega poglavarstva za pomoč, ker se je nek tudi mnogo nevarnih ptujcov, zlasti iz Neapolitanskega, priteplo lesem.

Česko. Iz Prage. Tempsky bo izdal 2. natis za nas Slovane neprecenljivega dela, ki ga je leta 1837 izdal v českem jeziku P. J. Šafařík pod naslovom „Slovanské starožitnety“ (starine slovanske).

Hrvaško. Iz Zagreba 17. jan. „Pozor“ prinesel je te dni sostavek g. Mirko Hrvata bivšega deželnega poslanca in advokata preušviš. škupa Strossmayer-a, v katerem pravi, da federalizem je edina pomoč rešiti Avstrijo iz zadreg in vladi nakloniti srca vseh narodov avstrijskih in nasprotne zahteve posamesnih narodov vrediti. Treba je tedaj, da vsa ona oblast je v rokah vlade, brez ktere ni mogoče, jednote potrebne vzdržati, to je, oblast v unanjih zadevah, v vojaštvu, dnarstvu in kupčijskih pogodbah; vse drugo naj se prepusti deželam samim, ki imajo svoje namestnike v deželnih zborih. Dežele pa naj se vredijo po narodovnosti v 7 vrst: 1. dežele hrvaške krone, 2. Koroško, Kranjsko, Istro, Goriško, Tržaško in slovenski del Štajarskega, 3. dežele česke krone s Markskim in Šlezijo, 4. dežele poljske krone s Galicijo, Vladimirjo in Bukovino, 5. Ogersko z Erdeljo, 6. Lombardo-beneško kraljestvo, 7. Gornja in spodnja Avstrija, Salcburško, Vorarlberško in nemški del Štajarskega.

Ogorsko. Iz Pešta. Mnogo se govori o tem, da nadvojvoda Rainer pride na Ogorsko, po nekterih govoricah za palatina, po nekterih za ces. namestnika. Al, kakor za gotovo vemo, vse je do sedaj le prazna govorica. — Sliši se, da tako imenovana „staro-konservativna stranka“ namerava izdati svoje načelo (program), po katerem misli, da bi se prestvarila Avstrija.

Benetke 15. jan. Tudi baron Hübner je bil v posvêt k ministru Rechbergu poklican.

Laško. Iz Turina. Iznova se sliši, da se sedanje ministerstvo ne bo obdržalo. — Govori se tudi, da kralj napolitanski vendar misli Rim zapustiti in se s svojo družino vred preseliti v avstrijske dežele.

Rusovsko-Poljsko. Iz Varšave 11. jan. Od novo izvoljenega nadškofa Felinski-ga se pričakuje mirna sprava med vlado in duhovščino, in da po ti se bojo, česar katoliški prebivavci tako živo želijo, sopet odprle še zmiraj zaprte cerkve. Felinski je še mlad duhoven; poljski časniki ga hvalijo kot iskrenega domoljuba; stric njegov je slavni pesnik Alojzi Felinski, ki je zložil znano narodno pesem: „Bože coš Polske.“

Iz Maribora. (Oznanilo za člane mariborske čitavnice). Prihodnjo nedeljo, to je, 26. t. m. bo zvečer ob 6. uri občén zbor, v katerem dnarničar prvi polletni račun položi. — V Mariboru 16. pros. 1862.

Odbor čitavnice mariborske.

Listnica vredništva. Gosp. „☉“: Zato, ker je dosedaj pri nas s takimi reči še zmiraj gotova zguba. Marsikdo, ki tega nikakor ni verjel, je že sam skusil žalostno to resnico. — Gosp. K. Z. v Z: Prejeli smo članek o „knjiž. jeziku“, pa nismo ga mogli še prečitati; brž ko bo mogoče, pošljemo Vam odgovor. — Gosp. A. Dr. v M: „Vinoroja je čisto pošla.